

فرصت حذف دلار

توقف فروش دلار مسافرتی با قیمت رسمی در عراق می‌تواند سرآغازی بر حذف دلار در تبادلات مالی دو کشور باشد. جهانبخش سنجایی شیرازی، دبیرکل اتاق مشترک ایران و عراق در گفت‌وگو با ایلنا در واکنش به توقف فروش دلار مسافرتی به مسافران عراقی گفت: عراق از چند روز گذشته در راستای سیاست‌های تنظیم‌گری بانک مرکزی خود فروش دلار با قیمت رسمی این بانک را به مسافران متوقف کرده و به نظر من این اتفاق با توجه به شمار بالای مسافرانی که با اهداف سیاحتی، زیارتی و درمانی از عراق به ایران می‌آیند برای کشور ما یک فرصت به شمار می‌آید. او افزود: در صورتی که بانک‌های مرکزی در ایران و عراق یک پیمان دوجانبه پولی برای نرخ تبدیل ریال و دینار منعقد کنند، عراقی‌ها می‌توانند دینار خود را در ایران خرج کنند و فروشنده ایرانی می‌تواند دیناری که از خریدار عراقی گرفته را با نرخ قابل قبولی به بانک مرکزی این کشور بفروشد.

عرضه گوشت از اول اسفند

عرضه گسترده گوشت منجمد گوسفندی با نرخ مصوب ۲۳۰ هزار تومان از فردا در سطح کشور آغاز می‌شود. منصور پوریان، رئیس شورای تامین کنندگان دام‌باشگاه خبرنگاران جوان گفت: از اواسط هفته پیش توزیع گسترده گوشت منجمد گوساله در حال انجام است و از ابتدای اسفند عرضه گسترده گوشت منجمد گوسفند شروع می‌شود. او نرخ هر کیلو گوشت منجمد گوساله وارداتی را ۲۸۵ هزار تومان و گوسفندی را ۲۳۰ هزار تومان اعلام کرد و افزود: با توجه به افزایش عرضه گوشت‌های وارداتی، شاهد کاهش قیمت در بازار گوشت داخل هستیم. پوریان از توزیع روزانه ۲۵۰ تن گوشت گرم وارداتی و در برخی مقاطع حتی بالاتر از این رقم خبر داد و گفت: با توجه به شرایط عرضه گوشت‌های وارداتی و زایش‌های مناسب پاییز و زمستان، دام زنده به‌طور گسترده در میادین در حال عرضه است که همین امر منجر به کاهش تقاضا برای خرید برتر در بازار شده است.

جوجه‌ریزی افزایش یافت

براساس سیاست وزارت جهاد و احتساب تخم‌مرغ‌های خوابانده‌شده، جوجه‌ریزی ماهانه به ۱۵۰ میلیون قطعه رسیده است. محمدرضا صدیق‌پور، دبیر انجمن تولیدکنندگان جوجه یک‌روزه به باشگاه خبرنگاران جوان گفت: افزایش جوجه‌ریزی منجر به روند کاهشی قیمت مرغ در بازار شده است. به گفته او، هم‌اکنون متوسط قیمت هر قطعه جوجه کمتر از ۲۰ هزار تومان است که استمرار این روند تولید جوجه را دچار چالش می‌کند. صدیق‌پور با بیان اینکه قیمت‌گذاری دستوری منظر ما نیست، افزود: قیمت و تولید دستوری باید مدیریت شود تا تولید مرغ دچار چالش نشود، همچنین مدیریت مرغ منجمد واردات مرغ امری ضروری است. دبیر انجمن تولیدکنندگان جوجه یک‌روزه گفت: با توجه به تقارن ماه رمضان با ايام پایانی سال میزان جوجه‌ریزی‌ها در راستای تنظیم بازار افزایش یافته است، اما به سبب بحث مازاد تولید، پشتیبانی امور دام باید وارد حوزه خرید شود تا مشکلی رخ ندهد.

عملکرد تعزیرات به قدری فراتر از حوزه وظایف رفته که عباس تابش نیز به آن انتقاد کرده و می‌گوید: «سازمان تعزیرات کار خود را رها کرده و کار سازمان حمایت را انجام می‌دهد. تعزیرات که باید در دفتر به پرونده‌ها رسیدگی کند، امروز کف بازار در حال بازرسی هستند.»

هرچند از دهه ۷۰ با شعار احترام به بخش خصوصی تلاش‌هایی برای حرکت به سمت اقتصاد غیردولتی شد اما ذات سیاست‌ها از اقتصاد دولتی جدایی‌ناپذیر است. در محافل کارشناسی افراد داعیه اقتصاد آزاد دارند اما همان‌ها وقتی پای کار می‌آیند معتقد به دخالت دولت در بازار می‌شوند. تب دولتی بودن آنقدر تند می‌شود که اساساً به منتقدان مکتب لیبرال تبدیل می‌شوند. آن‌طور که عباس تابش می‌گوید: «اقتصاد آزاد فقط در کتاب‌هاست.»

عباس تابش رئیس پیشین سازمان حمایت از مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان:

۲۸۰ میلیارد تومان بودجه ماهانه برای بازرسی

این سوال خیلی موق‌پرسیده می‌شود. ما در اقتصاد اصلی به نام هزینه فرصت داریم. ما نباید بود و نبود این سازمان‌ها را با هم مقایسه کنیم. البته بخش‌هایی از گفته‌های شما را قبول دارم. ما یک اختلاط وظیفه بین سازمان حمایت و تعزیرات داریم. سازمان تعزیرات کار خود را رها کرده و کار سازمان حمایت را انجام می‌دهد. درآمدی که کسب می‌شود به حساب سازمان تعزیرات ریخته می‌شود و دست معاونت‌های بازرسی سازمان حمایت در استان‌ها خالی می‌شود. با توجه به رها شدن کار توسط تعزیرات پروسه بررسی پرونده‌ها از سه تا پنج سال به طول می‌انجامد. تعزیرات که باید در دفتر به پرونده‌ها رسیدگی کند امروز کف بازار در حال بازرسی هستند.

۴ سازمان تعزیرات و حمایت هر ماه میلیاردها تومان هزینه برای دولت دارد اعم از هزینه پرسنل، ساختمان، خدمات و... این میزان هزینه برای ساختاری که عملاً اثرگذاری مطلوبی ندارد، هدر دادن منابع نیست؟

مگر سازمان‌های خدماتی باید درآمد داشته باشند؟ خیلی جاها هزینه می‌کنیم بدون آنکه درآمدی داشته باشیم. باز هم تاکید می‌کنم براساس اصل هزینه فرصت یکی از این‌ها را نباید داشته باشید. من هم سازمان حمایت را نقد کردم و هم سازمان تعزیرات را ولی هیچ‌گاه نمی‌گویم نبودن این‌ها بهتر از بودن‌شان است. اگر این‌ها نباشند چه کنیم؟ فرض کنید این سازمان‌ها نباشند و میلیاردها تومان هزینه نکنیم. در غیاب این سازمان‌ها بازار را رها نمی‌کنیم به حال خود؟

۴ در خیلی از بازارها سازمان‌ها نظارتی ورود نمی‌کنند؛ مثل مسکن.

آیا شما از قیمت مسکن راضی هستید؟

۴ از قیمت مسکن راضی نیستیم اما اگر سازمان حمایت یا تعزیرات به این بازار ورود می‌کرد وضعیت قیمت‌ها با چیزی که امروز هست، متفاوت بود؟ اگر امروز رشد قیمت مسکن طاقت‌فرسا شده به دلیل مشکلاتی است که اقتصاد دارد. نمی‌توان انتظار داشت سیاست‌های نادرست در چاپ پول و تورم ادامه داشته باشد ولی قیمت مسکن و سایر اقلام ثابت بماند. بحث اتفاقاً به سیاست‌ها باز می‌گردد. دولت به انرژی‌یارانه می‌دهد از آن طرف به خود حق می‌دهد که قیمت‌ها را سرکوب کند. با حذف یارانه‌ها نیاز به این حجم دخالت در بازار هم نخواهد بود.

شما می‌فرمایید دولت باید تورم را کنترل و یارانه را جمع کند. حالا به هر دلیلی دولت این کار را نکند، تاوان آن را مردم باید بدهند؟

۴ تعزیرات و سازمان حمایت هم نتوانسته کاری کند که تاوان آن را مردم ندهند.

نتوانسته یعنی صفر است؟ یا ۲ درصد است؟ یا ۶۰ درصد است؟ اگر ۲ درصد هم اثر داشته باشد بهتر از صفر است. حداقل ۲ درصد به نفع مردم شده است. این سازمان‌ها نباشند، همان ۲ درصد هم به صفر می‌رسد. اگر تولیدکننده هر چه بخواهد بشود، پس حق مردم چه می‌شود؟ اینکه این سازمان‌ها نباشند به جای آن، چه باشد مهم است؟ زمانی که سازمان حمایت بودم با اتاق اصناف قرارداد بستیم و بازرسی را به آنها سپردیم. آن زمان ۲۸۰ میلیارد تومان در ماه اعتبار خواستند. من هم می‌پذیرم که مشکل‌ها باید با کار را انجام دهند اما در دنیا که ان‌جی‌اوها این کار را انجام می‌دهند یارانه نیست و رقابت اتفاق می‌افتد.

قیمت درست تعیین می‌شود اما در اقتصاد اصلی داریم به نام عرضه و تقاضا. وقتی در بازار با یک جوجه‌کشی می‌توانیم حجم مرغ بازار را به حداقل برسانیم و با یک جوجه‌ریزی مازاد تولید داشته باشیم، فضا را تحت تاثیر قرار می‌دهیم. هر کشوری به این شکل در سوخت، برق، آب و خدمات به مردم یارانه می‌دهد، با دو قیمتی مواجه می‌شود و با این دست اتفاقات روبه‌رو خواهد شد. اینکه دولت یک قیمتی تعیین می‌کند اما شما در کف بازار قیمت دیگری می‌بینید حاصل مدیریت کالا در بازار توسط ذینفع است.

ذینفع هر گاه بخواهد قیمت‌ها را افزایش دهد، عرضه را در بازار کاهش می‌دهد. این اتفاق به قیمت‌های سازمان حمایت ارتباطی ندارد. البته من نمی‌گویم هیچ رابطه‌ای وجود ندارد بلکه تاکید دارم که لزوماً اتفاقات بازار با قیمت‌های سازمان حمایت ارتباط پیدا نمی‌کند.

این را هم باید در نظر گرفت که سازمان حمایت مرجع تعیین قیمت نیست. این سازمان مرجع کارشناسی قیمت‌هاست. سازمان حمایت براساس قوانین مکلف است با دستگاه‌ها و تولیدکنندگان ذینفع طی جلساتی آئین‌نامه قیمت تهیه کند، بهای تمام‌شده را بگیرد، سود متعارف را لحاظ کند و نهایتاً در تنظیم بازار مصوب و ابلاغ کند؛ در این روند هیچ حقی از تولیدکنندگان ضایع نمی‌شود.

۴ سازمان حمایت همانطور که از نامش بر می‌آید باید حامی تولیدکنندگان و مصرف‌کنندگان باشد.

که فقط حامی تولیدکنندگان بوده است.

۴ اتفاقاً تولیدکنندگان هم به شدت گلابه‌مند هستند.

من نمی‌دانم از چه چیز گلابه‌مند هستند. در این کشور تنها جامعه‌ای که مظلوم واقع شده و هیچ تربیونی ندارد، مصرف‌کننده است. تولیدکنندگان همه نوع تربیونی اعم از اتاق اصناف، انجمن تولیدکنندگان و اتحادیه را در اختیار دارند. به مسئولان هم دسترسی دارند و حرف‌شان شنیده می‌شود.

۴ تولیدکنندگان معتقدند به آنالیز قیمتی که ارائه می‌دهند توجه نمی‌شود و قیمت‌ها کمتر از بهای تمام‌شده تعیین می‌شود.

با این شرایط تولیدکنندگان همیشه در زیان هستند.

۴ همه محصولات یک کارخانه مشمول قیمت‌گذاری نیست. در تولید محصولی که مشمول قیمت‌گذاری است زبان می‌دهند و این زبان را در محصول دیگر که مشمول نیست جبران می‌کنند.

یعنی در جایی سر مردم کلاه می‌گذارند تا زبان‌شان را جبران کنند؛ پس زبان نمی‌کنند.

۴ راه را برای دور زدن باز می‌کنیم.

اگر قیمتی که مدنظر آنهاست روی محصول بگذاریم از فردا در کالایی که مشمول قیمت‌گذاری نیست سر مردم کلاه نمی‌گذارند؟ چه کسی به تولیدکننده این حق را داده که هر چه او معتقد است را ۸۵ میلیون نفر اجرا کنند. ما باید از تولید حمایت کنیم. تولید نباشد کشور هلاک می‌شود، اشتغال زیر صفر می‌رود و همه جور بدبختی دامن کشور را می‌گیرد. باید همه از تولید حمایت کنیم اما حمایت از تولید نباید از جیب مصرف‌کننده باشد. حمایت از تولید باید از محل افزایش بهره‌وری و تسهیل تجاری باشد.

۴ چندین دهه است که سازمان‌هایی را برای نظارت بر قیمت‌ها و کنترل برای ایجاد کرده‌ایم. آیا نتیجه مؤثری از حضور این سازمان‌ها گرفته‌ایم؟

حمایت و تعزیرات را هیچ می‌داند و عباس تابش که پیشتر ریاست سازمان حمایت را برعهده داشت، خودش منتقد این سازمان‌هاست و اثر آنها را حداقلی توصیف می‌کند. سازمان‌هایی ایجاد کرده‌ایم که ماهانه بودجه چندصد میلیاردری می‌گیرند اما اثرگذاری صفر یا دو درصدی دارند. با این وجود بیش از دو دهه است که برای ماندن آنها اصرار وجود دارد. مفتاح در جایی از گفت‌وگو می‌گوید: «این‌ها دیگر در مسجد شده‌اند.» یعنی با وجود آنکه بر اثرگذار نبودن آنها اتفاق نظر وجود دارد اما به هزینه کردن چندصد میلیاردری برای آنها و ماندن‌شان عادت کرده‌اند و نمی‌توانند قید آنها را بزنند.

حضور سازمان‌های نظارتی در دولت‌های مختلف شدت و ضعف داشته و عموماً در دوره‌هایی که با جهش قیمت‌ها

اتاق اصناف برای بازرسی ماهانه ۲۸۰ میلیارد تومان بودجه خواست. این جمله را عباس تابش، رئیس پیشین سازمان حمایت از مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان به «هم‌میهن» می‌گوید. او در عین حال که اعتقاد دارد سازمان‌های حمایت و تعزیرات تاثیر زیادی بر بازار نداشته‌اند اما همچنان بودن آنها را از نبودن‌شان مفیدتر می‌داند. تابش می‌پذیرد که سازمان تعزیرات و سازمان حمایت هر ماه میلیاردها تومان برای دولت هزینه دارد ولی تاکید می‌کند که اگر تاثیر این سازمان دو درصد در بازار باشد و دو درصد به نفع مردم عمل کند هم باید همچنان برقرار باشد.

۴ سازمان حمایت برای حمایت از تولیدکنندگان و مصرف‌کنندگان ایجاد شد اما در بازمینی نحوه عملکرد این سازمان حمایت از تولیدکننده کمتر دیده می‌شود. سیاست‌ها عمدتاً به سمت اقتصاد دولتی میل داشته و عملکرد مدیران این سازمان هم چرخش به سمت اقتصاد دستوری داشته است. چرا با وجود آنکه سال‌هاست بر خصوصی شدن و فعالیت بخش خصوصی تاکید می‌شود نتوانسته‌ایم از اقتصاد دستوری دور شویم و به سمت اقتصاد آزاد حرکت کنیم؟

چند بحث اساسی در گفته‌های شما مطرح است. اول اینکه می‌گویید اقتصاد آزاد را قبول کرده‌ایم. دوم اینکه می‌گویید اقتصاد دستوری داریم. اول باید بینیم اقتصاد آزاد چیست. در دنیا ما اقتصاد آزاد نداریم. اقتصاد آزاد و اقتصاد رقابتی فقط در کتاب‌هاست. در دنیا دولت و ان‌جی‌اوها در اقتصاد دخالت می‌کنند. پس اینکه ما اقتصاد آزاد را قبول کردیم نادرست است.

بحث دوم قیمت‌گذاری دستوری است. قیمت‌گذاری دستوری به قیمتی می‌گویند که دولت یا هر مرجع دیگری بدون توجه به بهای تمام‌شده کالا، به صورت سلیقه‌ای قیمت تعیین کند. این هم در قانون تعریف دارد. اگر جایی قیمت دستوری صادر کند و موجب متضرر شدن ذینفع شود، دولت باید تامین خسارت کند. من جایی را سراغ ندارم که دولت قیمت‌گذاری دستوری انجام داده باشد.

البته در بنزین و گندم این را می‌بینیم که قیمتی پایین‌تر از بهای تمام‌شده تعیین می‌شود و مابه‌التفاوت آن از محل یارانه پنهان پرداخت می‌شود.

۴ اعتراضات بسیاری از سوی تولیدکنندگان به‌ویژه در حوزه کالاهای اساسی صورت می‌گیرد. آنها معتقدند قیمتی که تعیین می‌شود کمتر از هزینه‌ای است که برای تولید صرف شده است.

این‌ها ادعاست. وقتی ذینفع چیزی می‌گوید ما نباید فکر کنیم که حتماً راست می‌گوید. سازمان حمایت مرجع تعیین قیمت‌هاست. اگر ذینفعان اعتراض دارند به دیوان شکایت کنند و بگویند حق‌شان در حال تضییع است. پس اساساً قیمت‌گذاری دستوری معنی ندارد. محاسبه بهای تمام‌شده حق دولت و وظیفه دولت است. مردم حق دارند بدانند اگر یک کیلو گوشت را با قیمت ۵۰۰ هزار تومان می‌خرند این عدد زیاد است، کم است یا به قیمت است. این با قیمت دستوری متفاوت است.

۴ ما قیمتی را مشخص می‌کنیم و هدف‌مان این است که با همان قیمت به دست مصرف‌کننده برسیم...

برای چه کالایی قیمت تعیین می‌کنیم؟

۴ برای کالاهای اساسی؛ مثل مرغ. قیمت محاسبه و ابلاغ می‌شود اما در بازار اتفاق دیگری می‌افتد. قیمت‌هایی که مصرف‌کننده می‌پردازد شباهتی به نرخ‌های اعلامی ندارد.

